

Yakuba

wo keree

*Wu ni wu nanmahara ti ni, Kile ya wu jaha bulo,
na kapyenɛɛ pye ni wu ni*

L'histoire de Jacob en langue mamara du Mali

Yakuba

wo keree

*Wu ni wu nanmahara ti ni, Kile ya wu naha bulo,
na kapyeηεε pye ni wu ni*

L'histoire de Jacob

*Malgré ses tromperies,
Dieu l'a choisi pour le servir*

Traduit en langue mamara (minyanka) du Mali

Église Chrétienne Évangélique
BP 19 Koutiala, République du Mali

Nos remerciements à l'Alliance Biblique
Universelle

Idée et Illustrations prises de:
Jacob, il donne son nom au peuple d'Israël.
© 1987 Alliance Biblique Universelle
Centre Regional d'Afrique
Bp 42726 Nairobi, Kenya

Les dessins sont utilisés avec la permission de
l'Alliance Biblique Universelle (UBS).

1ère édition en langue mamara 200 exemplaires

© 2013 Église Chrétienne Évangélique du Mali
BP 19 Koutiala
République du Mali

Jomɔ pu tataya

Esawu ni Yakuba keree	1
Ezawu ya wu leɛɛ kuduun wu pere	2
Ezawu ya cee leɛɛ	2
Yakuba ya wu pahafɔɔ wu ŋmahana	3
Yakuba ya paa laha Ezawu t̄aan	7
Yakuba ya paa kari Mezopotami fiige ki ni	9
Yakuba ya ŋmunɔɔɔ ka ŋmunɔ	9
Yakuba ya nɔ Padani-Aramu wo fadaaŋa ki na	10
Yakuba ya círri saha ni Arasheli ni	11
Yakuba c̄e pu leɛɛgana	11
Yakuba ya paa	13
Yakuba ya tuduro tun Ezawu mu	13
Yakuba ya zhaanra le ni ná wa ni	16
Yakuba ya Ezawu puɔɔ cirri	17
Yakuba ya kuri pa Beteli ni	18
Yakuba nagoo ke ni shuun we	20

Ezawu ni Yakuba keree

(Zhenzi kuugoo 25:19-28)

Ayiwa, pii p'a pye Ibirayima ja Ishaaga wo tirige sheen pee: Ibirayima w'a Ishaaga se. Ishaaga shi wu bye yee kelee shisheere (40) tuun wemu ni w'a Erebeke leŋe ge. Erebeke bi bye Arame sheen Betuweli poro Padani-Aramu wo fadaaŋa ki na, na ŋe Arame sheen Laban wo ceboroshɔ. Erebeke bi bye seganha, a Ishaaga di Tehene Baa Kile ŋeri wu mu. A Tehene Baa Kile di wu ŋerege ki logo, a wu sho Erebeke wu yere yacere na. Ga, a nɔhɔpiire t'i ganha na tiye gugaani nufɔɔ wu funɔɔ ni. A wu jo: «Ni li ŋe mu, na laa kalɔɔ ŋuɔɔ?» A wu gari na she Tehene Baa Kile yege lee na. A Kafɔɔ di wu pye:

«Shi tehee shuun wu ŋe mu funɔɔ ni.

Shi tehee shuun mu da ba se,
p'a waagi laha puye na.

Shi wa fanha na ba ŋehɛ wa wogo na.

Lege fɔɔ wu na ba bye cuunvɔɔ wu wo
kapyebye.»

Ba Erebeke tigiduun ya pa nɔ we, a l'i da nago ŋmamaa yacere li bye wu mu. Nizhiime wu w'a foro ge, wee bi ŋaana, wu ceesege ki beeri d'a tɔ ba shiire fadeŋe ŋe we. A p'i wee mege le na Ezawu [Ezawu kóri wu ŋe na sipyitɔɔ: sipya wemu beeri w'a tɔ shiire na ge]. Lee kadugu na a cuunvɔɔ wu foro, wu nivorogo d'a Ezawu co wu ŋidavene le na. A p'i wee mege le na Yakuba [Yakuba kóri wu ŋe Heburuu jomɔ pu ni na nanmahara fɔɔ]. Pu seduun w'a Ishaaga shi wu ta yee kelee gbaara (60).

A nɔhɔpiire t'i ganha na lɛgi. A Ezawu di bye lozo kabesinne wo. Sijaana li bi dan wu ni. A Yakuba di bye sipya wemu w'a fuunnɔ ge, wee bi goroo deeye ni fàya buguloo pu ni. Sige xaara ti bi dan Ishaaga ni, lee funɔɔ ni a Ezawu kaa di daan wee mu. A Yakuba kaa di daan Erebeke mu.

Ezawu ya wu lɛge kuduun wu pɛrɛ

(Zhenɛzi kuugoo 25:29-34)

Caɲa ka Yakuba ya pa caa taha. A Ezawu di ba yìri sige ki ni na nɔ, wu d'a sii kanha. A wu Yakuba pye: «We caɲɛ we wa kan na mu di lii, bani n'a kanha.» Lee wuu na p'a Ezawu pyi na Edɔmu (Edɔmu kɔri wu jɛ na nijiga). A Yakuba di wu pye: «Fɛnhɛ ma lɛge kuduun wu pɛrɛ na mu nijaa.» A Ezawu di wu jɔ shɔ na: «Nɛ wii nɛ na taxuyo shaa xuugo keɲɛ ni, jaha lɛge kuduun di wa da jɔ nɛ na we?» A Yakuba di nɔhɔ jo: «Fɛnhɛ kaa na mu.» A Ezawu di gaa, na wu lɛge kuduun wu pɛrɛ Yakuba mu. Lee kadugo na a Yakuba di na buuri ni caa wa kan Ezawu mu. A wu li na gba, na yìri kari. Wee cogo wu na Ezawu ya shɔɔgo shan wu lɛge kuduun wu na.

Ezawu ya cee lɛɲɛ

(Zhenɛzi kuugoo 26:34-35)

Ayiwa, na Ezawu shi wu yaha yee kelee shishɛere (40) na, a wu Xheti shi sheen Beeru poro Zhuditi, ni Xheti shi sheen Elɔn poro Basimati lɛɲɛ. A pee cèe shuun wu keree di Ishaaga ni Erebeke zɔ tɔɔri fo xuuni.

Yakuba ya wu jahafɔɔ wu ŋmahana

(Zhenɛzi kuugoo 27:1-36)

Ayiwa, Ishaaga ya pa le, a wu jii fanha di xho fo na she wu pye wu ya paa we. Wee tuun wu ni a wu ba wu jale Ezawu yiri caɲa ka, na wu pye: «Na ja!» A wu wu ɲo sho na: «Ooyi.» A Ishaaga di jo: «Go ma na paa n'a le ge, di wa na xuduun ce we. Ma lozogo yereye yi lo nime, ma sindaa ke ni ma ŋmaya ye; m'a she sige ki paari, m'a xaara ta sha na mu. Xaara shohogana le l'a dan na ni ge, m'a ba ti shohoo lee shohogana li na, m'a ba ti kan na mu, di ti xa di duba pye ma mu na ta di sanha xhu we.»

Lee di Erebeke ta w'a juwegee shan, Ishaaga ya yemu jo Ezawu mu ge, na yee beeri logo. A Ezawu di gari sige ki ni di zhe xaara ti sha. A Erebeke di she wu ja Yakuba pye:

«Wii, ye ma to w'a jo ma ḡmamaḡii Ezawu mu ge, ne yi logo. W'a wu pye na: «She sige xaara ta sha pa, m'a ba ti keme shohoh na mu, di tee xa. Di bu tee xa, di duba pye ma mu Tehene Baa Kile naha taan na ta di sanha xhu we.» Na ja, na ḡomεε co, lemu n'a da jo ma mu nime ge, m'a lee pye. She yatohgbaha ki ni, m'a she sikapiye nijeye shuun wa co pa na kan. Xaara shohogana lemu l'a dan ma to wu ni ge, di ba yi shohoh lee shohogana li na. M'a she ti kan ma to wu mu, wu tee xa, konhoh wu duba pye ma mu na ta wu sanha xhu we.»

A Yakuba di wu nu Erebeke pye: «Wii, ne ceborona Ezawu we, sipyitohoh ki ḡe kii, shiire di wa ne wo ceesege ki na we. Ne to wu bu she ne taala taala, ne na bye wu mu nanmahara foh. Lee di bu bye, ne na lanji ta duba wu tege de.»

A wu nu wu wu ꞓꞓ shꞓ na: «Wee laꞓi we wu to ne ꞓꞓꞓ ni na ja. Na woyo yi logo ye, m'a she ba ni sikapiye yi ni.» A Yakuba di she yi co na pa gan wu nu wu mu. A nufꞓ wu yi shꞓꞓ wu to wu wo ꞓidaan shꞓꞓꞓgana li na. Lee kadugo na a Erebeke di wu jale Ezawu wo faya yi beeri nizaaya lo, yee bye Erebeke kaban. A wu yi lo le wu kurogo ja Yakuba na. A wu sika seegge ka taga Yakuba keye yi to, na ka taga katige ke be wo shiire baa xuu wu to. W'a xaara temu shꞓꞓ ni buuri wemu ni ge, a wu yee kan wu ja Yakuba mu.

A Yakuba di gari ni yi ni wu to wu mu, na she wu pye: «Na to.» A Ishaaga di wu ꞓꞓ shꞓ na: «Ooyi na ja. Jꞓꞓ w'a wii we?» A Yakuba di wu to wu pye: «Ne je ma jale Ezawu we. Le m'a jo na mu ge, n'a li pye. N'a ma jeeri yiri tiin, m'a na lozogo xaara ti xa, konho m'a duba pye na mu.» A Ishaaga di wu ja wu ꞓꞓ shꞓ na: «Ga ma toꞓ d'a weri be! A m'a tee ta dii we?» A Yakuba di wu pye: «Ma Kafꞓ Tehene Baa Kile we, wee w'a na ꞓꞓꞓ taan.» A Ishaaga di Yakuba pye: «Ayiwa na ja, fulo na na di ma taala taala wii, ma bi je na ja Ezawu we can can na.»

A Yakuba di fulo wu to Ishaaga na, a wu wu taala taala na jo: «Mujuu le kunni wa Yakuba wuu, ga keye ye di je Ezawu woyo.» Wu ya ta wu ce we, bani wu keye yi bi to ba wu nahafꞓ Ezawu woyo yi je we. A wu wu pye: «Ne ja Ezawu ye pile pile mu ya sii ya?» A Yakuba di wu ꞓꞓ shꞓ na: «Uun, were ne je.» A Ishaaga di wu pye: «Na ja, pa yalige ki yeenje na taan, di lozogo xaara ti xa, konho di duba pye ma mu.» A Yakuba di yalige ki kan wu mu. A wu li. A wu ba ni duven wu be ni wu mu, a wu gba.

Lee kadugo na a wu to wu wu pye: «Na ja, ayiwa, fulo na na m'a na ɲɔ sɔn!» A Yakuba di fulo wu na na wu ɲɔ sɔn. A wu to Ishaaga di wu fàya yi nugo ki logo, na duba pye wu mu le pyegana le na na:

«Tehene Baa Kile ya wu duba wu tirige
faa ɲiɲe kemu na ge,
kee nugo ni ne ja wu nugo beeri
ki ɲe nigin.
Kile wu fugba meɲe ni ɲiɲe ki taceɲe kan ma mu,
wu ma pye shinma ɲiɲeheme
ni duven ɲiɲeheme tavɔɔ.

Shi wu da labye pyi ma mu,
shi wu da nuguro sinni ma fɛɛ ni.
M'a bye ma ceboronamaa ɲuɲɔfɔɔ.
Namaa piimu pu wa ma nu sii li ni ge,
pee di da nuguro sinni ma fɛɛ ni.
Wa bu ma laɲi, weefɔɔ wu laɲi.
Wa bu duba pye ma mu,
weefɔɔ wu pye duba fɔɔ.

Ba Ishaaga ya duba wu pye Yakuba mu we, a Yakuba di foro. W'a foro ye me, a wu ɲahafɔɔ Ezawu di ɲɔ jé, na yìri sige ki taparaga ni. A Ezawu be di xaara ta keme shɔhɔ, na she ni ti ni wu to wu mu. Na wu pye: «Na to, yìri m'a ma ja wu sige xaara ti xa, kɔnhɔ m'a duba pye na mu.» A wu to Ishaaga wu wu pye: «Mu jɔgɔ we?» A wu wu ɲɔ shɔ na: «Ne Ezawu wi, ma jale we.»

A Ishaaga di sii cele xuuni na jo: «Weke d'a she sige ki ɲaari, na xaara ti sha na pa ne kan we? Ne li na xɔ na mu ta mu sanha ba we. Ne duba wu pye weefɔɔ mu, weefɔɔ di

na wu ta be.» Ba Ezawu ya wu to wu jomɔ pu logo we, a wu jatanhaɗa wo di sii mujugboɔ la wá, na wuyɛ tirige, na wu to wu keme jɛeri na: «Na to, duba pye na be mu ge!» A Ishaaga di wu jɔ shɔ na: «Ma cuun w'a pa ni nanmahara ni, duba we ne bi da bye mu mu ge, na ba wee círi shɔ.» A Ezawu di jo: «P'a sii wu mege ce, na ki le Yakuba (Yakuba kɔri wu je na nanmahara fɔɔ). W'a ne nmahana fo tɔɔɗii shuun. W'a fenhe na lege kuduun shɔ na na, nime be na na duba círi shɔ na na.» Ta mu ya ta duba yafiin be yaha ne mu-i ya?

Yakuba ya paa laha Ezawu t àan

(Zhenzi kuugoo 27:41-46)

Ayiwa, Ishaaga ya duba wemu pye Yakuba mu ge, a wee duba we kaa di Yakuba tɔn pen Ezawu mu. A Ezawu di jo

wuye funṅo ni na: «Ne to wu Kile caṅa w'a lii nige we. Wu ga bye wu ṅe we, ne da na cuun Yakuba gbo.»

A wa di she Erebeke jashiime Ezawu kafila wu jo wu nu Erebeke wu mu. A nufoṅ wu wu ja shuun wo Yakuba wu yiri, na wu pye: «Ma pahafoṅ Ezawu w'a ma shaa di gbo wu wuu li footoṅ. Nime yemu n'a da jo ma mu ge, yee logo! Yiri m'a baa she Karan kulo li ni na pahafoṅ Laban kaban. M'a she tuun wa pye wà fo la ba foro ma pahafoṅ wu loyire li ni. Ma pahafoṅ wu luu li ba sinne, lemu m'a pye wu na ge, wu funṅo ba wò lee na, ne na tuduro tun ma mu m'a guri pa. Na funṅo wa di buun yi shuun wu beeri ni caṅa nigin we.

A Erebeke di Ishaaga pye: «Xheti shi sheen pushaa p'a sii ne kanha xuuni fo na koṅo la wolo ne na. Yakuba bu ke fiige ke wo poro wa leṅe ba pii ṅe we, Xheti shi sheen pu wo poro wa kunni, ta puṅo na bye ne wo piifeere ti na?

Yakuba ya kari Mezopotami fiige ki ni

(Zhenzi kuugoo 28:1-4)

Wee tuun wu ni a Ishaaga di Yakuba yiri na duba pye wu mu, na yi jo waha wu mu na: «Ma ganha da Kana fiige ki cee wa shishiin leje we. Yiri, m'a she Betuweli kaban, ma nu wu to we, Padani-Aramu wo fadaaŋa ki na. M'a she ma nu wu nahafɔɔ Laban wo fuceere la lo ma sho. Se Beeri Fɔɔ Kile wu duba ma mu. Wu ma pye sege fɔɔ, wu ma sege ki nehe, kɔnhɔ shi nipeheme di foro ma ni. Kile wu Ibirayima wo duba wu kan ma mu; shi we w'a ma ma kadugo ge, wu wu kan wee be mu. Kile ya fiige kemu kan Ibirayima mu ma di je ki nadadiinne ge, kee di bye ma wogo.»

Yakuba ya ηmunɔɔ ka ηmunɔ

(Zhenzi kuugoo 28:10-22)

Ayiwa, a Yakuba di foro Beerisheba kulo li ni, na koo lo na gaani Karan kulo li ni. A wu ba she no xuu wa ni, na jo w'i shon wa, bani cana ki bi to. A wu kagereje ka lo wa, na wu juɔɔ taha kee na, na sinne, na ηmunɔ wa. A wu ba ηmunɔɔ ka ηmunɔ, na katadinne la ja l'a sin jine ke na, li juɔɔ ke d'a she no fo fugba we na. Kile wo melekee p'i duri, na diri li na. A wu Tehenε Baa Kile niyerege ja lee fugba ni. A wee di wu pye: «Ne je Tehenε Baa Kile, ma tole Ibirayima wo Kile we, ni Ishaaga wo we. Jine kemu na m'a sinne ge, ne na ba kee kan ma mu, shi we w'a ma ma kadugo ge, na ki kan wee be mu. Ma shi wu na ba sii nehe ba gbazhenhepya je we. Wu na ba jaaga na kari Kile-nɔhɔ, ni canatomɔ, ni Kile-parama kabaya shuun wu beeri na. Jine ke kponhɔɔ ki beeri na ba duba ta na

foro mu ni ma shi wu ni. Wii, ne na bye ni ma ni. Xuu xuu ni m'a se ge, ne na ma mara, na ba ma kurujɔ na pa ke fiige ke ni sanha. N'a da ga ma yaha we, n'a ɲɔmɛɛ lemu lo ma mu ge, fo di bu lee beeri koo paari.»

A Yakuba di je ɲmunumɔ pu na na jo: «Can na nahame Tɛhene Baa Kile je, ga ne bi ta lee ce we.» A wu fya na jo: «Ga we xuu we je fyaara wo xuuni de! We je xuu watii Kile puga kadugo na we. Fugba wu kujɔjii li je naha.»

A Yakuba di ba sɔɔ yiri, kagerenje kemu na wu bi wu ɲɔɔ ki taha ge, a wu kee yirige sin ba beni je we, na sinme wo ki ɲɔɔ ni. A wu wee xuu wu mege le na Beteli (Beteli kóri wu je na Kile wo puga). Ga wee xuu wu mege ki bi fenhe pye na Luzi. A Yakuba di ɲɔ faa na: «Kile bu gori ni ne ni, na ne mara le ɲaagoo le na, wu ba ne ɲɔlige kaan ne mu, na ne cère faleye kaan ne mu, fo na she ne kurujɔ pa lenje na to wu puga ki ni sicuumɔ na, wee tuun wu ni Tɛhene Baa Kile na bye ne Kile. Ke kagerenje ke ne yereje na pye beni ge, kee na ba bye Kile wo puga. Yanmuyɔ yemu beeri ma da ba gan na mu ge, ne na ba yee beeri wo taaga ke wogo ki wolo gan ma mu.»

Yakuba ya ɲɔ Padani-Aramu wo fadaaɲa ki na

(Zhenzi kuugoo 29:1-6)

Lee kadugo na a Yakuba di koo li lo na gaani, na she ɲɔ Kile-ɲɔhɔ sheen pu wo fiige ki ni. A wu keenje ka ɲa wà sige ki ni, yatɔɔgbaya taanri d'a sinne ki ɲɔ na. Bani kee keenje ki na pu bi yapɔɔyɔ yi gbuu, ga faakageegbɔhɔ d'a taga keenje ki ɲɔ tɔ. Ba yapɔɔyɔ yi beeri ya pa yiye pinne

xɔ tuun wemu ni we, p'a faakagerenje ki gologolo laha keenje ki ɲɔ na, na yapɔɔyɔ yi kan y'a gba, na nɔhɔ faakagerenje ki taga keenje ki ɲɔ tɔ wà sanha. A Yakuba di yatɔɔnahamaa pu pye: «Na cebooloo mii yee d'a yìri we?» A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Wèe ya yìri Karan ni.» A wu pu pye: «Ta yee ya Nakɔri ɲabige Laban ce?» A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Uun, wèe ya wu ce.» A wu pu pye: «W'a cuunɔ ya?» A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Uun, w'a cuunɔ, wu poro Araseli w'a ma me ni wu yatɔɔyɔ ni.» .

Yakuba ya círi saha ni Araseli ni

(Zhenzi kuugoo 29:9-14)

Ayiwa, na Yakuba yaha pee jomɔ pu na ni pu ni, a Araseli di nɔ ni wu to wu wo yatɔɔgbaga ki ni, bani wee wu bye yatɔɔnahama we. Wee tuun wu ni, ba Yakuba ya wu yalɔ Laban poro Araseli ɲa, na wu yalɔ wu wo yatɔɔgbaga ki be ɲa we, a wu fulo na faakagerenje ki golo-golo laha keenje ki ɲɔ na, na wu yalɔ wu yatɔɔyɔ yi kan y'a gba. Lee kadugo na a Yakuba di taanɲeege fò kan Araseli mu, na waha mee na. A wu Araseli pye: «Nɛ ɲe mu to wu cuun fuceere ja. Nɛ ɲe Erebeke ja.» A Araseli di baa kari na she yee jo wu to wu mu. Ba Laban ya wu cuun fuceere li ja Yakuba kaa logo we, a wu baa kari na she wu ɲunɔ círi, na migile wu ni, na wu ɲɔ sɔn. Na ba ni wu ni wu kaban. A Yakuba di kii keree kii beeri naha jo wu mu. A Laban di wu pye: «Nakaara baa, nɛ kaciiye ni ne ceexaara ye pyaa mu ɲe.»

Yakuba cèe pu lenɛgana

(Zhenzi kuugoo 29:14-30)

A Yakuba di yebonɔ pye wu kaban. A caɲa ka di ba nɔ, a Laban di Yakuba pye: «Nɛ ɲe mu ceboro, ga lee da já

jeri nago mu w'a kapyenɛɛ pyi ne mu saraa baa wɛ. Le l'a yaa li pye ma saraa ge, lee jo na mu.» Lee bi Laban ta ni pushaa shuun ni. Nile wu mege ne na Leya, kurogo wo wu mege ne na Araseli. Leya nii ki bi jo wɛ, ga Araseli, wee d'a sii jo naha ni, wu cɛre ti leme be d'a jo. Araseli di bi dan Yakuba ni, a wu Laban pye: «N'a da yee gbarashuun pye ma mu labye ni, m'a ma kurogo poro Araseli wu kan na mu.» A Laban di jo: «Lee wa kapii wɛ, w'a kan mu mu, lee ya poro wu kan ná watii mu. Tiin naha na yiri.»

Ayiwa, a Yakuba di yee gbarashuun labye pye wu mu Araseli wuu na. Wu bi dan wu ni taangana leke na ge, a wu yee gbarashuun wu ta w'a toro ba cabyaa dama dama ne wɛ. Ba kee ya toro wɛ, a Yakuba di wu yalɔ wu pye: «Na shɔ wu kan na mu di wu leɛɛ, bani tuun wemu w'à she wùye na ge, w'a fa.» A Laban di wee xuu wu sipyii pu beeri yiri, na yaligee nijehenɛɛ pye pu mu. Ga ba piige k'a pa wo wɛ, a Laban di wu poro Leya lo na she gan Yakuba mu, a Yakuba di shon ni wee ni. A Laban di wu bulozho Zilipa kan Leya mu w'a pye wu bulozho. Ba niga k'a pa mugɛ wɛ, a wu da Leya. A Yakuba di wu yalɔ wu pye: «Naha wuu ma d'a pye me na na wɛ? Ta Araseli wuu na be ne ya labye wu pye mu mu wɛ? Leke na ma d'a na noho yaha wɛ?» A Laban di wu pye: «Na cuunvɔɔ kan muzho foɔ naha na, lee ya byi wèe mu wɛ. Cekaanra ti wo cewuu li sana pye ni muzho foɔ wu ni, wù na cuunvɔɔ wu be kan ma mu, m'a yee gbarashuun wa be labye pye na mu sanha.»

A Yakuba di li pye mu. A wu cewuu li sana pye ni Leya ni. A Laban di na Araseli kan wu mu w'a pye wu shɔ. A Laban di wu bulozho Bila kan wu poro Araseli mu w'a pye

wu bulozho. A Yakuba di ganha na se Araseli be puga. Araseli bi dan wu ni xuuni na toro Leya taan. A wu yee gbarashuun wa be labye pye sanha Laban mu. Ayiwa a Yakuba di bye mu naafuugbo fwo lee pyegana li na. A wu sii yapwopya nijeheme ta, ni bulonamaa ni bulozhaa, ni jochoyo ni kafaya be.

Yakuba ya paa

(Zhenezi kuugoo 31:3 ; 17-21)

Ayiwa, a Tehenε Baa Kile di ba Yakuba pye cana ka: «Kuri she ma cebooloo pu yiri ma tii pu wo fiige ki ni. Ne na bye ni ma ni.» Wee tuun wu ni a Yakuba di wu cee ni wu nchopiire ti durogo jochoyo na. Wu yapwoyo yi beeri ni wu keje yanmuyo yi beeri, w'a yapwoyo yemu beeri ta Padani-Aramu wo fadaanja ki na ge, a wu yee beeri lo na gaaji wu to Ishaaga wu yiri Kana fiige ki ni. Lee bi Laban ta w'a kari di zhe wu dubyaa shiire kon. A Araseli di wu to wu yasunyo yi lo. A Yakuba di Arame sheen Laban noch yaha, na beele kari wu ya wu kaala ni wu gari wu ni we. Mu na Yakuba ya wu keje yanmuyo yi beeri lo, na baa. A wu yiri na Efirate gba wu kon, na paha tagi Galadi yana boboyo yi yiri.

Yakuba ya tuduro tun Ezawu mu

(Zhenezi kuugoo 32:4-22)

A Yakuba di tudunmwo pii yaha kari wuye paha na wu nahafwo Ezawu mu, Seyiri fiige ki ni, Edomu mara wu ni. A wu pee tudunmwo pu pye: «Yi she yi jo na kafwo Ezawu mu na ne Yakuba, wu bulona we, na ne bye nadadenre na Laban yiri fo na pa gbara nijaa na. Niiye, ni kafaya,

ni yapɔɔɔpya wa ne mu, na fara bulonamaa ni bulozhaa na, ne ye jo pu she jo na kafɔɔ wu mu, kɔnhɔ na kaa di daan wu mu.» Ba tudunmɔɔ p'a kuri pa we, na ba Yakuba pye: «Wèe ya nɔ ma nahafɔɔ Ezawu wu na. Wuyɛ pyaa ki be w'a ma di ba ma juɔɔ círi ni namaa xhuu shisheere (400) ni.»

A Yakuba di fya fo xuuni, a wu funɔɔ di sii pen. A wu wu sipyii pu taa na pye kuruyo shuun. Yapɔɔɔpya wu fara niiye ye ni nɔhɔɔ yi na, a wu yee be taa taaya shuun. A wu jo: «Ezawu bu ba do taaga ka na, kekisaɔa na kiye sha shɔmɔ.» A wu jo sanha na: «Na tole Ibirayima wo Kile we, na to Ishaaga wo Kile we, Tehene Baa Kile, mu ya ne pye na ne wu kuri da se na to kulo li ni, na cebooloo pu yíri, na mu na ba saama pye ne na. Saama pemu beeri ni nɔmɛe feere temu beeri mu ya pye ne mu ge, ne wemu wu ne mu wo bulo ge, ne bi ta yaa ni lee la shishiin be ni we.

Bani caɔa jii lemu ni ne we Zhuruden gba we kɔn ge, yaaga be bye ne mu na kabiin li ye kadugo na we. Nime n'a taa na pye kuruyo shuun. N'a ma neeri, na shɔ na nahafɔɔ Ezawu na. Bani ne fyagi jo wu ganha ba do wu na, wu nɔhɔpiire te, ni ti nii pu gbo we. Na ta mu d'a ne pye be na mu na ba ma saama pu pye ne mu, na ne kadugo ki nehe fo wa da já pu tɔɔ we, ba suumɔ lɔhɔ nɔ gbazhenhe ne we.»

A Yakuba di shɔn wee xuu wu ni wà. A wu ya lɔ wu keɔe yanmuyɔ yi beeri ni, di zhe gan wu nahafɔɔ Ezawu mu. Yanmuyɔ yemu w'a lɔ ge, yee yi wa me: Sikashaa xhuu shuun ni sikapee kelee shuun. Dubyashaa xhuu shuun ni

dubyapee kelee shuun, jɔhɔzhaa kelee taanri ni yi nagoo, nushaa kelee shishɛere ni nupɛhɛe ke, kafazhaa kelee shuun ni kafabee ke. A wu ye yatɔɔgbaya ye kaa le wu buloo pii keɛɛ ni, na yi bɛeri yaha yi ye yi ye. A wu pu pye: «Yi toro na jaha na, y'i yapɔɔɔɔ yi yaha y'i laraga kɔn yiye na. Wemu wu je jaha ki na ge, a wu wee pye: «Na jahafɔɔ Ezawu bu she jiri ma na, na ma yege na jɔɔɔ puga shen ma di je we? Na mii m'a se we? Yapɔɔɔɔ yemu ni ma wa ge, na jɔɔɔ woyo y'i wa we? M'a wu pye na wu bulona Yakuba woyo yi wa, na w'a yi kan pu she gan wu kafɔɔ Ezawu mu. Na wuye pyaa ki be wa kadugo yiri na ma.»

A wu yee ninuɔɔ jo shuun wo wu be mu, na yi jo taanri wo wu be mu, na yi jo yapɔɔɔɔ fɛe pu bɛeri mu, na pu ba she nɔ Ezawu na, na pu yi jo mu lee jogana li na. Na p'i wu pye: «Ma bulona Yakuba wuye pyaa be wa kadugo yiri na ma.» Bani wu bi wuye funɔɔ kɔɔn na: «Ye yakanya ye n'a torogo naye jaha na ge, yee na zhe wu luu jine, lee kadugo taan, wu ba jo w'a na ja ge, wu na na co xuuni.»

A Yakuba di yakanya yi yaha kari wuye jaha na lee karigana li na, a wuye pyaa di gori kee piige ki ni buguro ti na ni wu puga sheen pu ni.

Yakuba ya zhaanra le ni ná wa ni

(Zhenzi kuugoo 32:23-33)

Kee piige kiye pyaa ni a Yakuba di yiri na wu cèe shuun wu lo ni wu bulozhaa shuun we, na fara wu nagoo ke ni nigin wu na, na pu pye p'a Zhaboki gba wu kon jeri. A wu pu pye p'a Zhaboki gba wu kon jeri ni wu keje yanmuyo yi beeri ni. A Yakuba ye nigin di gori wa. A ná wa di ba wu puro, a p'i zhaanra ti le fo na she kpeenge ki pye k'a wo. Wee ná w'a pa li ta na wee wa da ba ja Yakuba na-e ge, na wu kpon wu losige ke na. A Yakuba losige k'i nmahana na pu yaha zhaanra ti na. A ná wu Yakuba pye: «Na yaha di da gaaji, bani jiga k'a zhaa da muri.» A Yakuba di jo: «Mu ya duba ne mu we, ne da ga ma yaha m'a gaaji we.» A ná wu jo: «Dii mu mege di je we?» A wu wu jo sho na: «Yakuba.» A ná wu jo: «Ma mege da da yiri nige Yakuba we, ga fo Izirayeli, bani mu ni Kile ya zhaanra le, a ma ni sipyii be di zaanra le, a m'a se ta [Izirayeli kori wu je na zhaanra le ni Kile ni].»

A Yakuba di wu pye: «N'a ma jɛeri, ma mɛgɛ she na na.» A wu jo: «Ɓaha na m'a na mɛgɛ yegee wɛ?» A wu duba Yakuba mu. A Yakuba di wee xuu wu mɛgɛ le na Peniyeli, bani w'a bi jo na: «Nɛ Kile ɲa ɲaha ni ɲaha, na bye ɲii na sanha [Peniyeli kóri wu ɲɛ na Kile ɲaha].» Cana ki foroduun wu ni Yakuba bi Peniyeli gba wu kɔɔn. A Yakuba di ganha na shuu na dun wu losige ki na. Lee wuu na kavan wemu wu ɲɛ losige na ge, Izirayeli nagoo pu ya wee xaa nijaa we bɛ ni wɛ, bani wu losige kavan wu na Kile ya Yakuba kɔɔn.

Yakuba ya Ezawu ɲuɲɔ círi

(Zhenzi kuugoo 33:1-5, 8-11, 16, 18)

Ayiwa, a Yakuba di ba wu ɲuɲɔ yirige, na wii, na Ezawu ɲa wu na ma ni sipyii xhuu shishɛɛɛ (400) ni. A wu wu nɔhɔpiire ti taa taa Leya, Araseli ni bulozhaa shuun wu na. A wu bulozhaa pu ni pu wo nagoo pu torogo ɲahagbaa li na, na Leya ni wu wo nagoo pu taha wà, na na Araseli ni Yusufu taha wà. A wuye pyaa di doro pu ɲahagbaa na. Ba w'a she dɛrɛɲɛ wu ɲahafɔɔ Ezawu wu na wɛ, na ganha na nuguro sinni na se fo na she da tɔɲii gbarashuun: ma nuguro ti sin, na ɲaha ke buri ɲiɲɛ ki na.

Ga a Ezawu di baa círi wu na, na migile wu ni, na ɲɔɲɔɲɔ fò kan wu mu. A p'i mɛhɛɛ su. A Ezawu di wu ɲuɲɔ yirige, na cèɛ pu ni nɔhɔpiire ti ɲa, na jo: «Jɔfɛɛ p'i ɲɛ mɛ ni ma ni wɛ?» A Yakuba di jo: «Kile ya nagoo piimu kan wu wo saama pu funɲɔ ni ma bulona wu mu nɛ ge, pee pu wa.»

A Ezawu di jo: «Pii sipyii pii beeri na ne círi ge, pee wo kapuṅṅo di je keke we?»

A Yakuba di jo: «Pu kapuṅṅo ki wa, kónhṅo di naye kaa taan ma mu, na kafṅṅo.»

A Ezawu di jo: «Cuunvṅṅo we, yara le li wa ne mu ge, lee na ne yaa. Ma wo keṅe yara li yaha wà maye mu.»

A Yakuba di jo: «Ahayi! N'a ma jɛeri, ne kaa bu da l'a taan ma mu, na yakanya yi shṅ. Bani ne mu jaha ki ja kanna ba sipya ma Kile

jaha ja me we. M'a na juṅṅo círi ṅṅo saama na. N'a ma jɛeri, yaṅmuyṅṅo yemu n'a gaan ma mu ge, yi shṅ. Kile w'a juṅṅo jaari ne na, na yaṅmuyṅṅo yi beeri kan ne mu.» A wu nṅṅo yaha Ezawu na fo na ba wu pye w'a pa yi shṅ.

Ayiwa, a Ezawu di guri kee caṅa kiye pyaa na gaṅi Seyiri ni. A Yakuba di yiri Aramu wo fadaṅa ki na, na nṅo sicuumṅṅo na Sisemu kulo li ni Kana fiige ki ni. A wu wu fàya puga ki sin kulo li jahagbaa li na.

Yakuba ya kuri pa Beteli ni

(Zhenzi kuugoo 35:1-7, 9-12)

Ayiwa caṅa ka a Kile di ba Yakuba pye: «Yiri m'a she Beteli ni, m'a she diin wà. M'a saraya tawologo ka yaa wà Kile mu, Kile wemu w'a wuye she ma na ma paaduun wu ni ma jahafṅṅo Ezawu wu jaha na ge.»

Wee tuun wu ni a Yakuba di wu puga sheen ni wu sipyii pu beeri pye: «Peeɛe yaɲmuyɔ yemu beeri yi wa yi mu ge, yi yee beeri yeege yiye te ni, y'i yiye pye feefe, y'i yi cére fàya yi faa. Y'i yiri wù she Beteli ni, di she saraya tawologo ka yàa wà Kile mu, wee Kile wemu w'a ne jerege ki logo na conromɔ pu caɲa, na gori ne mu na tashaye yi beeri ni ge.» Peeɛe yaɲmuyɔ yemu beeri yi bye pu keɛe ni ge, na fara pu niye fegeme na, a p'i yee beeri kan Yakuba mu. Tige ka bye wà Sisemu kulo li tàan, a Yakuba di yi ɲmɔɔ kee nɔɔ ni. A Yakuba ni wu sipyii pu beeri di nɔ Luzi kulo li ni, lee je Beteli kulo le, Kana fiige ki ni. A wu saraya tawologo ka yàa wà, na wee xuu wu mege le na Eli Beteli, bani wee xuu wu ni Kile w'a bi wuye she wu na wu paaduun wu ni wu jahafɔ wu jaha na [Eli Beteli kóri wu je na Beteli wo Kile].

Ba Yakuba ya yiri Padani-Aramu wo fadaaɲa ki na na pa we, a Kile di ba wuye she wu na sanha, na duba wu mu. A Kile di wu pye: «Mu mege ki je Yakuba. Ga pu da da ma yiri nige Yakuba we, ma mege ki da bye Izirayeli.» A wu Yakuba mege ki jeri na Izirayeli. A Kile di wu pye sanha na:

«Ne je Se Beeri Fɔɔ Kile.

Pye sege fɔɔ

ma nagoo nijeheme se.

Shi nijeheme na ba foro ma ni.

Saannaa be na ba foro ma ni.

Fiige kemu ne kan Ibirayima ni Ishaaga mu ge,

ne na ba kee kan ma mu,

di ki kan ma kadugo shi nibama wu be mu.»

Yakuba nagoo ke ni shuun we

(Zhenzi kuugoo 35:22-29)

Na Izirayeli yaha tiinne na kee fiige ki ni. Wu bi je wu bulozho Bila wemu mu ge, a Uruben di she sinne ni wee bulozho wu ni. A Izirayeli di yi logo. Jalaa ke ni shuun wu bye Yakuba mu. Leya wo nagoo pu je: Uruben, wee je Yakuba wo jashiime we, ni Simipɔ, ni Levi, ni Zhuda, ni Isakari, ni Zabolɔn. Araseli wo nagoo pu je: Yusufu ni Benzhamɛ. Araseli wo bulozho Bila wo nagoo pu je: Dan ni Nefitali. Leya be wo bulozho Zilipa wo nagoo pu je: Gadi ni Azeri. Pii p'a pye Yakuba wo nagoo pee, w'a piimu se na wu yaha Aramu wo fadaɗa ki na ge.

Ayiwa, a Yakuba di she no wu to Ishaaga wu yiri Mamure ni, Kiriyaɗi Ariba kulo li ni, lee je Heburɔn kulo le. Lee kulo li ni Ibirayima ni Ishaaga ya pu wo tiinne li pye. Ishaaga shi wu caɗaɗehɛe ki beeri ya pye yee xhuu nigin ni kelee gbarataanri (180). W'a shi ta fo xuuni, na wu shi wu torogo be ɗaɗiɗe na, na da xu. A p'i she wu fara wu sefelee pu na. A wu jalaa p'i wu ɗuɗɔ ɗmɔho, Ezawu ni Yakuba ni.

Imprimerie ANTBA

**Pii semε pii tuuyɔ ya y'a wá yiye na,
na yi pinne yeege shiizhan na pye
semε kuugo nigin.**

Pee pu wa mε:

Kile w'a Koŋɔ yà

Adama ni Awa

Nuxhun ni kɔɔgbɔhɔ ki keree

Ibirayima wo keree

Yakuba wo keree

Yusufu wo keree

Musa wo keree

Wuruti wo keree

Saannaa Dawuda wo keree

Kile tudunmɔɔ Eli wo keree

Kile tudunmɔɔ Zhonasi wo keree

Kile tudunmɔɔ Dajɛli wo keree